

בעזרת השם יתברך

ספר
שאלות ותשובות
מנחת יעקב
על שחיטה וטריפות

חודש מנחם אב שנת תשמ"ה לפ"ק
ברוקלין נוא יארק

י"ג א' 7

סימן קמב

בגדון מדחום בשבת

מוחר, וכן במלטהר, וכמ"ש (בסי' ש"ח ס"ק ע"ג), דשבות
 ועבודת דחול, היכל דאין בו משום שחיקה סממנים, שרי
 במלטהר, ומדידה אין בו אלא משום שובדון דחול, וכן
 היא בפשיטות, לפימ"ש (בסי' ש"ז ס"ק ד'), דמלטהר
 עדיף מלדבר מלוא, לדעת המ"מ, ש"ס המג"א (בסי'
 ש"ז ס"ק ד'), וכיון דמדידה מותר לדבר מלוא, כ"ס במלטהר
 פכ"ד, וא"כ כ"ז שייך גם במדידת המדחום, וכן ראיתי
 בספר שו"ת לין אליעזר שכתב להחיר מטעמים כיוולא באלו,
 (אמנם שוב העיר אותי הרה"ג השואל שליט"א, כי המעקור
 סממנים, שנו מודדים היו מהמחנה הכי קל, וע"י חוס
 כל שהוא ניהך ועולה כעצמו, ואם כן יש לחוש למה
 דלוחא (באו"ס ש"ח במג"א סק"י), ואפשר שיש לדמות
 חוס האדם לחוס חמה דלא היו חולדות האור כפרש"י
 והנהגה לבי"ש שם עיי"ש עכ"ל, ולא נפתי עוד לפיין בזה).

ומטעם האמור, הכני מוכרה לקר' ולסיים בברכה
 שמחה וכשרות החג וזכה לנאולה וישועה קרובה לבוא
 בבי"א, ידיו,

יצחק יעקב ווייס

ב"ה יום א' י"א ניסן תשכ"ב לסי"ק.

שוכט"ס לכבוד ידידי הרה"ג ומתלל בתשבחות וכו'
 כש"ת מוה"ר יצחק שפירא שליט"א אב"ד גאלאץ
 יצ"ו.

אחדשת"ה. קבלתי יקרתי בסוף שבוע העבר, היא לפלא
 גדולת בעיני כי שלחתי הספרים שלי בזמן
 שכתבתי מאו. חידוש שלא באו לידו.

וע"ד המדחום (טערמאמעטער) אם מותר
 למדוד בו בשבת.

הנה כפי המוכן, כעטח יומים קודם הכה"פ, אין
 העת להאריך, ולפענ"ד יש להחיר, עפ"י המנואר
 בספר חבלה לדוד (סי' שליח אות ו'), לענין טריכה הזויגער
 שאינו מקשקש, שלדעת החי"א, יש בזה משום אב מלאכה,
 והוא פלפל עמו בזה, וכחנ, אלא שאכתי יש בזה, איסור,
 משום מדידת הזמן, וכמ"ש המג"א (סי' ש"ח ס"ק ע"ח)
 כ"ס מהרי"ל ז"ל, וע"ש בא"א, וכחנ לפי זה לדבר מלוא

סימן קמג

במקום שחיטה בצואר, ובדיקה אחרי הגרמה בושט

ככדי שלא יפגעו בגרגרת. באופן שבדאי
 מן הצורך לבדוק אחר זה עכ"ד.

א) הנה כפי אשר דברתי עם שו"תים מיתאים דעה,
 כמה אימרים שמדקדקים לכתחילה, שיחטו
 באופן שעל כל פנים, ישארו ג' טבעות חוץ מהטבעת הגדולה
 בקנה, ושחטים ציור, ואז סימנים על בדיקה הישט,
 על מה שדקדק בקנה, שנשארו כשיטור הנ"ל, ונשחט גם
 הישט במקום הזה, שאז אין לחוש, שמא שחט בחורבן
 הישט, ואם לא נשארו בקנה כנ"ל, או שחט באלכסון,
 בלמח צודקים גם הישט, אם לא נשחט בחורבן, ובכן יש
 להפך בזכותם גדלה"ן.

ב) דהנה כמה שאינם שוחטים בלמחץ הציור דוקא,
 כדון לכתחילה, נסחננ הדבר כפי אמירת
 השוחטים מנ' טעמים, א' כמו שכתב בח"ה, ששם ניקל
 ביותר לשחוט יפה, ב' משום הפסד העור, שהקנינים
 הקשידו ע"ז ביותר, וי"ל שסמכו בזה על דברי הפת"ג,
 בדבר הסחירה שבדברי הרמ"א, שכתב (בסי' כ' סט"ו
 א'), ולכתחילה ישחוט למטה מטבעת הגדולה, ואלו (שם
 סט"ו ב') כתב, דלפי שאין אלו ביקאין, נכון לשחוט בלמחץ
 הציור וכו', וע"ז בניו עיקר החומרה של השח"מ, שס"ל
 דיש לשחוט בלמחץ הציור לכתחילה, עפ"מ שכתב שם
 נחנ"ס (אות א') ליישנ, דהנה ראשונה, אפילו לבקיא"ס
 חיוולא הוא, כדי להחתיק אדם מן העצירה, ודסעיף ב'

ב"ה יום ב' ארא תשכ"ב לסי"ק מנשטת יצ"ו.

שוכט"ס לכבוד ידידי הרב הגדול צמ"ס ווי"ב טובא
 וכו' מוה"ר מאיר ווייס שליט"א רב וחמ"צ דסי"ק
 בודאפעסט זובי"ק פרעסבורג יצ"ו.

אחדשת"ה. את יקרתי משלחי שתא העבר הגיעני, והגני
 בזה לברכו בברכת מול טוב לבבית לחגיגת
 הבר מצוה של בני ויקר שליט"א בפי' וישלח העבר לטובה
 ומחמת כמה טרדות רחופות לא עלה בידי לבוא בכתיבתי
 עד כעת ואתו הסליחה, ויהי רצון שיראה ממנו ומכל
 יו"ח שיהי' חיי נחת וגדולה לאיט"א. ואך טוב חסד ישכח
 באהליכם כל הימים.

וע"ד שביקש חו"ד העני', בענין מנהג
 השו"ב"ים. שאין גם אחד מדקדק לשחוט
 באמצע הצואר, וכמו כן אין גם אחד
 שידקדק לבדוק, אם לא שחט בתורבץ
 הושט. ולפי הוראת בעל שמלה חדשה,
 צריך לבדוק אח"ו. וביותר כפי ידיעתו
 דרכם של השוחטים לשחוט קרוב להראש.
 ככדי שיפגעו בסימנים בניקל. וכ"כ דרכם
 לשחוט באלכסון עם הסכין לצד הראש.

לכמונו היום דליון אנו בקיאים עיי"ש, ולכן פסק שם בשמ"ח (סעי' א') להלכה, דראוי לשחוט באלמנט הלאחר לארכו בין בנהמה ובין בחי' וטוף עיי"ש, ומהאי טעמא כחב באלמנט הישועה יעקב (בסי' הקלר סוף סי' כ"ג), והובא בדרכי השוכה שם (ס"ק ל"א), דלא יפה עשין שוחטי זמננו, שאין מודקדקין בזה כל כך, וכל א' קבלה מרבו ורבו מרבו, דלנו אין לנו אלא מש"כ בהנהגה רמ"א ולבשו לשחוט באלמנט הלאחר דוקא עיי"ש, והרי שמת מינה, דעוד אז, הי' מנהג השוחטים שלא לדקדק בזה, רק שלא נכון בעיניו מנהגם, ובודאי הי' גם מנהגם שלא לדקדק באלמנט ושחטו ללד הראש דוקא כמנהג שוחטי זמננו, וכנראה שלא עלה ביד הישועה יעקב לבעל המנהג, ומחויבים אהנו לאפוקי בזכותם, בדבר שנהגו כן משנים קדמוניות.

ג) ויש לומר, על פי מה שראיתי בפרי מגדים (שם במ"ז ס"ק ב'), שכחב ליישב דברי הרמ"א הנ"ל, דסעי' ב' קאי משיעור למטה, ד"ח היינו במקום שיש פירלי, וי"ח שיער ממש, וכן בעוף עד הזפק, היינו גנו, מש"ח אחר להתרחק ישחוט רחוק מהגוף באלמנט הלאחר, ובסעי' א' חייבי לענין למעלה ללד הראש, נתן שיעור בקנה למטה מטעמה, ובושט ד"ח, ועי' בד"מ שליון שיש בו כמין שיער, וכחב ב"י לפי שא"א בקיאותו, ע"כ יש לשחוט באלמנט הלאחר, א"כ יורה קלח כמ"ש, והחב"ש לא סי' כן, ולא ידעתי למה עכ"ד, אם כן הרי יולא מדבריו להדיא, עפ"י יסודו אח דברי הרמ"א, דבנוגע למעלה, אין לריך לדקדק על אלמנט, רק כמ"ש (בסעי' א'), ובירר להפמ"ג חילוקו הנ"ל, עד שחמה על החב"ש שלא סי' כן כ"ל.

ד) האף אמנם, מה שהביא ראי' לדבריו מדברי הד"מ י"ע, שהנה בודאי כוונתו לדרכי משה השלם, שכן שם (אוח ב'), ליון לשיש בו כמין שער, ועי' הביא דברי הב"י בשם הסמ"ק, לפי שאין אנו בקיאותו וכו' כ"ל, משמע לכאורה כמ"ש הפמ"ג, אבל י"ע, דהרי חזר על משנתו (שם אוח ה'), אחרי שהביא דברי מהרי"ו, בשיעור חסיסה בנהמה ובעוף, כחב שוב, וטוב לשחוט באלמנט הגרון בין בנהמה ובין עוף בדברי הסמ"ק דלעיל עכ"ל, וכן הועתק בדרכי משה שעל גליון העור, א"כ מוכח להדיא דגם בנגע לענין השיעור למעלה, נכון יותר לשחוט באלמנט הלאחר, וזה דלא כהפמ"ג, אבל באלמנט הפמ"ג לא בנה עיקר יסודו על דברי הד"מ, שכחב רק "יורה קלח" כ"ל, אלא שס"ל כן מסביר לחלק, והמליץ כן בישב דברי הרמ"א, שס"ל כן לחלק להלכה, וי"ל שעי' סמכו השוחטים.

ה) ושוב ראיתי בחש"י מהרש"ג (יו"ד סי' ע"ז אוח ב'), שהעיר גם כן במנהג השוכרים מובהקים, שאין שוחטים באלמנט הלאחר, ומיישב מנהגם, עפ"י שכתב ליישב סחירה הרמ"א, וכן ראה בספר יד יהודה שכחב ליישב כן, דבסעיף א' כחב "לכחילה", ובסעי' ב' כחב "נכון", ולשון "נכון" הוא רק זכירות בעלמא, וכיון שכונת השוחטים במה ששוחטים קרוב למקום חיבורם בלחי, שעי' יולא השחיטה יותר לחיבורו כ"ל, יפה הם עושים עכ"ד.

ו) ובנוגע לבדיקה הושט כ"ל, הנה אף שהשוחטים נהגים כמו שכחבתי לעיל, מ"מ אם הי' אפשר לחקו, שיבדוק הושט בכל פעם ששחטו למעלה מחליו, ולא יסמכו על בדיקה הקנה לבד, אף אם נשאר ג' ענפות ללד מעלה מן השחיטה, חוץ מטענה הגדולה, ואף אם הי' שחיטה שוב ולא כקולמס, בודאי הי' נכון הדבר, וכן הי' דעת הש"כ (שהובא בחש"י מהרש"ג שם אוח ב'),

שהרעיש על הש"כ שלא עשה כן, אבל הגאון בחש"י שם, כחב, דאם השוחט סומך עלמו על בדיקה הקנה, וראה שהרחיק כמה חוליות מטענה הגדולה, וראה בעיניו שלא שחט שחיטה משופט כקולמס, לא עשה שום עולה, וראוי לדבר שהרי בשמ"ח (סי' כ"ה סעי' ד'), לענין בדיקה הושט של עוף, כחב להלכה, דמי שאינו בקי יכול לסמוך על מה ששחט נגד מקום שחיטה בקנה עיי"ש, הרי דמקומות השחיטה של הקנה והושט שוים הם, א"כ עכ"ח דהש"ע והשמ"ח (שם), שס"ל לבדוק אחר הגרמה בשחט למעלה מחליו, ע"כ עיקר הכוונה שעכ"פ יבדוק הקנה, ושיהי' השחיטה שוב, ועכ"פ נעשה כן אין עליו שום חלונה עכ"ד, ויש להוסיף על דבריו, דגם עיקר הדיון לבדוק אחרי הגרמה, בשחט למעלה מחליו, בעלגושא חלוי, דהנה מקור הלכה זו, הי' בני"י (סי' כ"ה), שהביא שם בשם הראש"ש והא"ח, לריך לבדוק אחרי הגרמה, וכחב בני"י ע"ז, ולא ראינו שום אדם שבדוק כן, ולכן נראה לומר שכל שגראה בעיניו מאומד דעתו, שהוא במקום שחיטה, מסיק מידי הגרמה עיי"ש, ומכ"כ כחב בש"ע (שם) דעת הראש"ש בשם ויש מי שאומר, והמשמעות דיעה האי' לא ס"ל כן, ונודע הכלל בדברי המחבר, דכל היכא דכחב דיעה האי' בסחם, ודיעה שני' בשם ויש מי שאומר, ס"ל העיקר כדיעה האי', וכמ"ש בזה בחש"י הר"ח כהן (יו"ד סי' ג'), אבל החב"ש (שם אוח ב'), כחב על בני"י, דעדוהו נלמנה, שאין שום אדם בודק, וביינו משום דהבוגי כולי עלמא לשחוט באלמנט הלאחר, כמ"ש (בסי' כ'), אבל הראש"ש מייירי בשוחט במקום שיש לחוש להגרמה, והיינו הבגב למעלה או הוריד למטה, בכ"כ ע"י איכא למיחש מלשחיטת המועט עיי"ש, ומכ"כ פסק כן בשמ"ח (שם סעי' א' וב').

ז) אמנם נראה לענ"ד, דאף שכחב החב"ש על בני"י כ"ל, מ"מ כל זה כחב החב"ש מדעת עלמו, אבל לא ישיב סובר כן הב"י, כדמוכח מסחימה הש"ע, דאלו (בסי' כ'), לא הביא אח דעת הסמ"ק, דנכון לשחוט באלמנט הלאחר, (רק הרמ"א הביא שם), ומ"מ הביא דעת הראש"ש (בסי' כ"ה), רק בשם יש מי שאומר כ"ל, וממקומו הוא מוכרח, דבודאי גם בני"י ס"ל דהראש"ש ע"כ מייירי בשוחט במקום הבגב למעלה, או הוריד למטה, וכמ"ש העו"ז (שם ס"ק ב') בפשיטות בדעת הראש"ש, דמייירי בשוחט סמוך לראש עיי"ש, משום דבשוחט באלמנט, אין שום סכרה שיסבור שום מ"ד, שיהי' לריך לבדוק משום הגרמה, ומכל מקום כחב בני"י, דלא ראה נוהגין כן, א"כ ע"כ דס"ל דאף אם שוחט סמוך לראש חלוי באומד הדעת, וגם י"ל במה דדייק וכחב "ולא ראינו שום אדם" שיבדוק אחרי הגרמה, דכוונתו, שאף שהביא בני"י לעיל (בסי' כ'), אח דעת הסמ"ק, דלפי שאין אנו בקיאותו, נכון לשחוט באלמנט הלאחר כ"ל, בכל זאת חלוי לא נחקבל חומרא זו לכל אדם, (כמונו היום שאף אחרי פסק השמ"ח, מ"מ הרבה אין נוהגין כן כ"ל), ומ"מ לא ראה "שום אדם" שיבדוק אחרי הגרמה, וע"כ משום דאזלוין בחר אומד הדעת.

ח) וראיתי בספר דרכי משה השלם, שהעתיק (שם בסי' כ"ה אוח ד') אח דברי בני"י בלשונו כ"ל, ולא העיר עליו כלום, כנראה שגם הוא ס"ל כן, וכן מוכח מדעתו בש"ע, מדלא הגיה כלום על דברי המחבר, אבל בשיעורו י"ל, שסמך על מה שהביא (בסי' כ') אח דעת הסמ"ק, שנכון לשחוט באלמנט, ועי' בספר דעת חורה (שם סי' כ"ה אוח ה'), במה שהביא אח דברי החב"ש הנ"ל, וחש"י מהר"ח כהן הנ"ל, והעיר על חש"י הר"ח כהן, דבני"י לא נזכר דיעה החולקת בפירושו, רק מה שכחב

38
ס"ק י"ג
אין הכין שאם
שם אמתה וכו'
אין קלירות יעקב
הכין.

ולא ראה שום אדם, ולכן נראה וכו' כג"ל, וא"כ הכל נולדו כפי אומדן הדעת ע"כ, וש"מ דעכ"ס היכא דליכא לומד הדעת, שרי להב"י בלא בדיקה, וע"כ ח"ק דלא נזחט בחלומה, דאל"כ פשיטא דכשר לכ"ס בלא בדיקה כג"ל.
 (ג) וא"כ ח"ק דלפי הלכה למעשה, ח"ן לשנות מספק השמ"ח, מ"מ ח"ו כל זה לאטרופי לסכנה
 והמהר"ג כג"ל, דאפשר לסמוך על בדיקה הקנה, אם ראה נזחט שחיעה טוב ביושר ואינו משופט, ונשאלו איזה מוליות אחרי העצמת הגדולה לנד הראש כג"ל, וכל זה יק ללמד זכות, אבל לכחילה דברי השמ"ח שרירין וקיימין, ובזה הנני יודיו ע"ז דושה"ט ומחוס בכל מחמיה ברכות,

יצחק יעקב ווייס

ג. ב.

ושב חזר הרה"ג השולח כג"ל, והחזיק מאד, לח"ן ראי' מהפמ"ג כג"ל לומר דח"ק למעשה חולק כול החנ"ט, כיון שהביא לבסוף ח"ח דברי החנ"ט, ח"ק נחמה עליו, והביא לזה מדברי הפמ"ג שם (מ"ז אות ד' ובסי' כ"ה מ"ז אות ב'), ומדברי הכרתי (סק"ג) וסרי וואר (סק"ב ב') הובאו בדרכ"ח (סי' כ"ה סק"ח), ולעומת זה הביא מדברי המטה אשר (בהגהותיו לספר שמ"ח נ"ו כ' ח"ג) שכתב בדבריו כג"ל, וגם הביא מחש"י לבושי מרדכי (ח"ד סי' קכ"ח), שכתב להג"ק דברי האר"צ

מחשבתאמר בזה, שעי' סוגנים גם האר"צ מהר"ג ז"ל בספרו שם, אבל נראה משם, שהגאון בעל זכרון יודא ז"ל, ה"ו מחמיר בדבר, והקפיד על השו"ב שלא דקדק לשחוט בחלומה הלושר עכ"ל, אמנם ש"ב מומחה בעירנו הראה לי בספר ביה לחס"י יהודא (משו"ב מומחה דק"ק סערענטש), שכתב שם (בחדר שני דלת חמישית חלק שני משקוף א') בזה"ל, וכשאינו יכול לשער איזכו תורבן, ישער נגד הקנה, שאם נחחק הושט בשיה (ולא בשיטות) עם הקנה, והקנה נשחטה למטה מעצמה הגדולה כולה, בעט נשחט גם הושט למטה מהחורבן, וכשר. [כי כן מודחי כמה פעמים ומלאחי שהחלחל החורבן קרוב יותר לנד הראש מהחלחל העצמת הגדולה, כי השיטע כובע והחשין חופסים הרבה, ולכן אפשר לשער ד' אגודלין נושט כשחט כן] עכ"ל. וראוי מזה לדברי מהר"ג ולבושי מרדכי כג"ל, אמנם כ"ז רק ללימוד זכות, אבל לכחילה ח"ן לשנות מדברי השמ"ח כג"ל.

ועוד פלפל הרה"ג השולח כג"ל, בנוגע לעוף, שאחרי הכסיון כ"ס, לא נשאר מהושט, רק ז"מ אחד אחרי המיחוח ח"ח הושט, וז"ט ח"ס די בזה, והביא מדברי החשורה ש"י (סי' חק"ט ב'), ומדברי המהר"ג שם, ומדברי הלוג"ש שהביא בספר מטה אשר (שם סי' כ' סק"ח) דמוכח דלא כדבריו, ומדברי הדע"ח (סי' כ"ה אות ב'), וא"ן הפת אחי עמי כעת לעיני בזה.

סימן קמד

בנדון קדיש בשביל שני בני אדם - ובהנחת תפילין דרית - וטלית שנקרע - ובית שמוש ביחד עם אמבטי

בית יום ג' תצות תשכ"ב לפ"ק מנשטטר יצ"י.
 שוכט"ס אל כ"ק תגה"צ ת"מ פק"ה וכו' כקש"ח
 גוהר"ש ספרין שליט"א משאמרנע בעיה"ק
 ירושלים תובבי"א
 אחדשת"ה כמשפט לאוהבי שמו. תודה רבה בעד יקרת מכתבו עם ברכותיו היצאים מלב טהוד יחילו עלינו אכירי, ומה מאד נכבד אצלי אמרותי הטותרים דגאמרים בשבח ספריי ויה"ד שיתקיימו כל היוצא מפ"ק שזאוכה להגדיל תורה ולהאדירה, ושח"י הכל בס"ד לאמת לאמיתו וכו' וכו' אכירי, ולעומתו אענה ואומר שלי רב לכה"ג ולכל תגלים אליו עד ביאת ינון בבי"א.
 וע"ד תב' שאלות שהציע כה"ג שליט"א, תגה תגם שמקף אנבי בתבלין דטרודין, ואין העת מספיק נעת לבוא בברוכת מ"מ לא אמנע מלבא בקצידת האומר עכ"ס.

א) הנה יש לפשוט דין זה, ממה דאיתא במג"א (סי' קל"ב), דמי שהוא אבל על אביו ואח"כ מחה אמו יש לו כל הקדישים מדין למ"ד, ואס"ה חולק בשאר קדישים בנין אביו עם שאר אבנים (מהר"ן), ובבאר היטב שם, הביא מכנסח יחוקאל שהקשה על זה, דא"כ מי שאכל על אביו ואמו, יאמר קדיש כפל משאר אבל, וזה ליחא דזכרון א' עולה לכאן ולכאן וכו' עיי"ש, הרי מבואר ד"ל דזכרון אחד עולה לכאן ולכאן, וה"נ לא שגא, וכן ראייתי בשם חשו' מהראנ"ה (ח"א סי' עז), דמי שהתחייב ענמו לומר קדיש בשכר, ואח"כ מח לו מה, והיורשים עוטנים להשיב להם הכסף יכול לומר שנאמירחו יכוון בשביל שניהם עיי"ש, (וחמיהני על מה שראיתי בחשו' קרן לדוד (סי' ל"ב), שנשאל בנדון מי שהתחייב ענמו, להחפול בכל יום לפני החיבה, ולומר קדיש עבור א', וכעת אביו שליח, ח"ס לר"ן להחזיר המעות שקיבל בעד ההתחייבות שלו, וזן שם בנוגע לקדיש, דאפשר לקיים שניהם, ללימוד פרק אחד יותר, ולומר קדישים בשביל נשמת המנוח שקיבל עליו, אבל בחפילה דא"ח לקיים שניהם, וחייב אביו ה"ל דבר שנחובה, ואינו בזה אלא מן החולין, והביא לזה מחשו' חשורה ש"י (סי' חק"ט ב') שהבאחי בספרי (ח"א סי' פ"ג), וע"כ ח"ס רולה המשכיר בחורח המעות מחייב להחזיר, עכ"ל, וחידוש שלא הביא מכל כג"ל, וכן מבואר בחשו' נוב"ח (א"ח סי' ח'), במה

אם אפשר לת"ח אחד, להשכיר עצמו לומר קדיש. בשביל שני בני אדם שמתו באותה שנה.